

Aan de Raad van de gemeente Eemnes
T.a.v. mevrouw A.H. de Graaf-Gerrits, griffier
Postbus 71
3755 ZH EEMNES

Datum: 6 juni 2019
Kenmerk: 2019.202
Onderwerp: Controle jaarrekening 2018

Geachte Raad,

U hebt ons opdracht gegeven om de jaarstukken van de gemeente Eemnes over het boekjaar 2018 te controleren. Zoals vastgelegd in de opdrachtbevestiging hebben wij de controlewerkzaamheden in twee fasen uitgevoerd. In het vierde kwartaal van 2018 hebben wij de interim-controle uitgevoerd, met name gericht op de interne beheersing in de voor de accountantscontrole relevante (financieel administratieve) processen. Onze bevindingen hebben wij verwoord in onze managementletter aan de BEL Combinatie van 8 april 2019.

Inmiddels is de controle van de jaarrekening nagenoeg afgerond. We brengen u in dit accountantsverslag op de hoogte van onze bevindingen en adviezen naar aanleiding van de controle van de jaarrekening. Een concept van dit verslag is op 23 mei 2019 met de portefeuillehouder besproken.

Dit accountantsverslag is als volgt ingedeeld:

1. De belangrijkste bevindingen in één oogopslag
2. Het controleproces
3. Kwaliteit van de interne beheersing
4. Samenvatting bevindingen interim-controle BEL Combinatie
5. Verslaggevingsregels nageleefd
6. Resultaat en vermogenspositie
7. Controlebevindingen jaarrekening 2018
8. Verplichte rapportage onderdelen
9. Afsluiting

Wij bedanken de organisatie voor de medewerking die we bij de uitvoering van onze werkzaamheden hebben gekregen en we verwachten dat onze rapportage de Raad ondersteunt bij de oordeelsvorming omtrent de jaarrekening.

1. DE BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN IN ÉÉN OOGOPSLAG

Onderwerp	Bevindingen
Ons oordeel over de jaarrekening	Wij hebben bij de jaarrekening 2018 van de gemeente Eemnes een goedkeurend oordeel afgegeven met betrekking tot de getrouwheid van de door het college van B&W opgestelde jaarrekening. Dit oordeel betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de omvang en de samenstelling van de baten en lasten over 2018 alsmede van de activa en passiva per 31 december 2018. Voorts verstrekken wij een goedkeurend oordeel over het aspect rechtmatigheid. Dit oordeel houdt in dat de baten, lasten en balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met relevante wet- en regelgeving, waaronder de gemeentelijke verordeningen.
Verslaggeving en WNT	Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgesteld. Tevens is voldaan aan de WNT. Wij hebben de WNT-verantwoording gecontroleerd op basis van het controleprotocol WNT. Wij hebben verder geconcludeerd dat het jaarverslag en de overige informatie die in de jaarstukken is opgenomen, voldoen aan de eisen van het BBV en in materiele zin verenigbaar is met de informatie in de jaarrekening en de door ons verkregen controle-informatie.
SISA-bijlage	Wij hebben de SISA-bijlage gecontroleerd met inachtneming van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole die hierover regels bevat. Wij hebben bij de voor u van toepassing zijnde specifieke uitkeringen geen fouten of onzekerheden geconstateerd die de rapporteringstolerantie voor SISA overschrijden.
Geïdentificeerde en niet gecorrigeerde controleverschillen	In hoofdstuk 8 gaan we in op de geconstateerde controleverschillen die niet in de jaarstukken zijn gecorrigeerd. Het totaalbedrag aan controleverschillen voor getrouwheid en rechtmatigheid blijft binnen de daarvoor geldende tolerantie van 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves voor fouten en 3% voor onzekerheden. De constatering hebben betrekking op onrechtmatige inkopen.
Geautomatiseerde gegevensverwerking en dataveiligheid	In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen materiële bevindingen betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken. Los hiervan vragen wij aandacht voor periodieke toetsing van de inrichting van de rechtenstructuur zodat u expliciet vaststelt dat rechten juist zijn toegekend en niet ongeautoriseerd gebruikt zijn.

Onderwerp	Bevindingen
Belangrijke schattingen in de jaarrekening	Om de jaarrekening te kunnen opstellen is het voor het college noodzakelijk om schattingen te maken en oordelen te verwerken over toekomstige gebeurtenissen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de uiteindelijke uitkomsten kunnen afwijken. De belangrijke schattingen die in de jaarrekening van de gemeente Eemnes zijn opgenomen hebben betrekking op de waardering van financiële vaste activa, de waardering van gronden en de inschatting van de omvang van verplichtingen in de vorm van voorzieningen. Wij aanvaarden in materiële zin de gekozen methoden die voor de schattingen zijn gehanteerd.
Signalen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik	Tijdens de controle hebben we op diverse momenten met alle voor ons relevante geledingen in de organisatie van gedachten gewisseld over eventuele fraudegevallen, fraudesignalen en de kwaliteit van de interne beheersing op dit onderwerp. Wij hebben tijdens de controle geen aanwijzingen verkregen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik binnen de gemeente Eemnes over het boekjaar 2018. Het college heeft aan ons bevestigd dat in de organisatie geen gevallen gemeld zijn.
Resultaat 2018 en vermogenspositie	De gemeente Eemnes heeft over 2018 een negatief resultaat behaald van € 122.000. Dit resultaat is tot stand gekomen door een totaalbedrag aan gerealiseerde lasten van € 22,96 miljoen en € 20,11 miljoen aan gerealiseerde baten. Dit negatieve saldo van € 2,85 miljoen is het verschil in de vermogenspositie tussen eind 2017 en eind 2018. Het vermogen van de gemeente Eemnes is over het afgelopen jaar dus lager geworden. U heeft vooraf goedgekeurd dat bedragen aan de reserves onttrokken mochten worden en van dat bedrag is per saldo € 2,73 miljoen gerealiseerd. In totaal komt het negatieve resultaat dan uit op € 122.000. De afname van uw vermogen past in een trend die al langer zichtbaar is. De algemene reserve daalt dit jaar opnieuw, uw benutte belastingcapaciteit stijgt en de structurele exploitatieruimte neemt af.
Kwaliteit van de interne beheersing	Wij hebben tijdens de controle geen significante gebreken in de administratieve organisatie of interne beheersing aangetroffen die relevant zijn om te komen tot een oordeel omtrent de jaarrekening.
Dataveiligheid en IT	De gemeente Eemnes heeft een informatiebeveiligings- en privacy beleid vastgesteld. De functies van CISO en FG zijn ingevuld binnen de BEL Combinatie. Er is een verwerkingenregister en een protocol datalekken vastgesteld. Daarmee is voldaan aan de basiseisen van de Autoriteit Persoonsgegevens. U heeft echter in het toetsen en borgen van afspraken nog stappen te zetten en bent daar mee bezig.

2. HET CONTROLEPROCES

Het reguliere controleproces bestaat uit twee fasen, een interim-controle gericht op de voor de accountantscontrole relevante administratieve processen en de eindejaarscontrole op de opgestelde jaarrekening.

In de interim-controle richten we ons primair op de wijze waarop processen zijn ingericht en interne beheersingsmaatregelen zijn opgenomen die de belangrijkste risico's in de betreffende processen moeten afdekken. Door een combinatie van interviews, procescontroles en detailwaarnemingen beoordelen wij opzet, bestaan en werking van deze interne beheersingsmaatregelen en stellen wij vast dat deze bijdragen aan het tot stand komen van betrouwbare verantwoordingsinformatie. Deze processen en controles vinden uiteraard plaats bij de BEL Combinatie. Onze bevindingen hebben wij verwoord in onze managementletter bij de BEL Combinatie van 8 april 2019. De hoofdlijnen hiervan zijn opgenomen in hoofdstuk 4.

Bij de jaarrekeningcontrole richten we ons meer op de cijfers en onderzoeken wij of de jaarrekening, zoals die aan de gemeenteraad is verstrekt, deugdelijk is opgesteld en onderbouwd, dat de inrichting en presentatie voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat de waarderingsgrondslagen correct zijn toegepast en de toelichtingen adequaat en volledig zijn.

Ook hebben wij onderzocht of de informatie in de programmaverantwoording en de paragrafen niet strijdig is met het beeld van de jaarrekening. Ten slotte is onderzocht of de baten, de lasten en de balansmutaties rechtmatig zijn, inclusief het opnemen van de vereiste gegevens inzake de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT). Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden zijn de algemeen geldende "Controle en overige standaarden (COS)" van de NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants), het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, de kadernota rechtmatigheid, het controleprotocol WNT en de verordeningen van de gemeente Eemnes leidend.

In dit accountantsverslag gaan wij in op de bevindingen ten aanzien van de controle van de jaarrekening. Dit accountantsverslag en onze bevindingen daarbij zijn mede bedoeld om de Raad te ondersteunen in haar controlerende taak.

3. KWALITEIT VAN DE INTERNE BEHEERSING

3.1 Algemeen beeld over 2018

Onze interim-controle voeren we uit om een beeld te krijgen van de, voor de accountantscontrole relevante processen en de daarin opgenomen interne beheersmaatregelen. We doen geen uitspraken over de effectiviteit van dit stelsel anders dan voor het doen van de controle van de jaarrekening. Evenals over voorgaande jaren hebben wij in de interim-controle vastgesteld dat de in dit verband binnen de BEL Combinatie de gemaakte proces en procedureafspraken voldoen aan de basiseisen die daaraan mogen worden gesteld. Er is een mix aan controlemaatregelen gedefinieerd, zowel binnen de processen als over de processen heen.

De aandachtspunten die we in de managementletter hebben benoemd betroffen het versterken van de controles op de volledigheid van de opbrengsten waaronder belastingen, aandacht voor prestatielevering, het sociaal domein en de geautomatiseerde systemen. Tevens hebben wij melding gemaakt van lopende verbeteringen in het inkoopproces, met name ten aanzien van het borgen van de naleving van de Europese aanbestedingsregels. Deze onderwerpen komen voor zover nodig terug in dit verslag.

De jaarrekeningcontrole heeft de hoofdconclusie inzake de interne beheersing onveranderd gelaten. Wel hebben we in hoofdstuk 7 van dit accountantsverslag enkele aandachtspunten opgenomen die voortvloeien uit de waarnemingen tijdens de jaarrekeningcontrole.

3.2 Ontwikkelingen in de rechtmatigheidscontrole

Er zijn vergevorderde plannen vanuit het Rijk om met ingang van het boekjaar 2021 de huidige rechtmatigheidscontrole door de accountant bij decentrale overheden te laten vervallen. Met deze stap beoogt het Rijk de verantwoordelijkheid voor de interne beheersing die ervoor moet zorgen dat de naleving van externe en interne regelgeving geborgd is, nog nadrukkelijker bij het college te beleggen.

Die verantwoordelijkheid is niet nieuw. Wel zal het college in de nieuwe situatie in de jaarstukken een collegeverklaring moeten opnemen waarin het college aangeeft welke interne controles zijn geïmplementeerd, wat de uitkomsten daarvan zijn en wat dat betekent in termen van de beoordeling over het al dan niet rechtmatig handelen binnen de gemeente.

Naar verwachting zal de rol van de accountant gericht zijn op het toetsen van de juistheid van de collegeverklaring. Daarmee tekent zich een andere scheidslijn af in verantwoordelijkheden als het gaat om de toetsing op rechtmatigheid. De gemeente Eemnes zal gelet op de samenwerking in de BEL Combinatie deze keuze samen met Blaricum en Laren moeten maken.

Binnen de BEL Combinatie wordt momenteel voorzichtig nagedacht over de toekomst van huidige interne controlestructuur in het licht van de komende collegeverklaring. Wat naar verwachting niet langer mogelijk zal zijn is de optie om de toetsing onderdeel te maken van de accountantscontrole. Dit zou immers de hiervoor geschetste, aangescherpte verantwoordelijkheidsverdeling doorkruisen.

De uitwerking van een controlestructuur hangt nauw samen met de organisatievisie op managementverantwoordelijkheid, procesverantwoordelijkheid en het toezicht daarop. In uw model, met integraal verantwoordelijke managers, is de primaire verantwoordelijkheid dat processen adequaat verlopen belegd bij de teamleiders. Die stellen de medewerkers in staat om gestructureerd, volgens standaardprocessen hun werk te doen. De medewerkers hebben in die visie voldoende professionaliteit en kritisch vermogen om te toetsen of het eigen werk aan de eisen voldoet, schakelen bij complexere vraagstukken collega's of de leidinggevende in en kennen de grenzen van hun expertise.

De teamleider monitort via diverse kengetallen bijvoorbeeld op basis van doorlooptijden, frequenties van collegiaal overleg, bezwaarprocedures en detailwaarnemingen, bijvoorbeeld bij het ondertekenen van besluiten, de werking van de processen en documenteert dit. Ook borgt de teamleider de volledigheid van processen en de rapportage daarover aan directie en college.

Binnen de BEL Combinatie zijn de eerste en tweedelijnscontrole nog niet organisatiebreed even goed zichtbaar ingeregeld. De derde lijn die bij u net als in veel gemeentelijke organisaties van uw omvang centraal, wordt ingericht, is er wel en dan met name op kernprocessen zoals belastingheffing, personele kosten, inkoop en aanbesteden, factuurafhandeling en het sociaal domein.

De vraag die voorligt is hoe hoog u de lat van de interne controle wilt leggen en of u kiest voor de geleidelijke verbetering van de huidige praktijk. In dat laatste geval adviseren wij u wel om een duidelijke ambitie te formuleren voor de middenlange termijn.

We merken overigens op dat, voor zover u taken bij externe, al dan niet verbonden, partijen hebt belegd, er vanuit deze specifieke ontwikkeling geen aanleiding is om werkafspraken of verantwoordingsprocessen aan te passen.

Wel herhalen we onze eerdere opmerking dat gedegen contractmanagement met partijen als de Regio, Veiligheidsregio, HBEL, de gemeente Amersfoort en uw IT-beheerder waarin periodiek getoetst wordt of partijen de (kwaliteits)afspraken nakomen van belang is. Dat verandert in 2021 vanzelfsprekend niet.

Wij adviseren u de komende maanden een besluit te nemen hoe u vanaf 2021 dit proces wilt inrichten zodat in de loop van volgend jaar gestart kan worden met een eventuele implementatie. Dan bent u hier aan het begin van 2021 in elk geval klaar voor.

4. SAMENVATTING BEVINDINGEN INTERIM-CONTROLE BEL COMBINATIE

4.1 Tussentijdse informatievoorziening

Wij verwachten ten aanzien van de tussentijdse informatievoorziening dat de organisatie het algemeen bestuur en de Raden adequaat informeert over essentiële wijzigingen in beleid, de behaalde inhoudelijke resultaten en veranderingen in verwachte baten en lasten in het boekjaar. Ook een vooruitblik voor het jaar als geheel en eventuele structurele ontwikkelingen horen daarin een plaats te hebben.

Wij verwachten tevens dat het algemeen bestuur en de Raden bewust een keuze maken welke informatie noodzakelijk is voor het uitvoeren van de controlerende taak.

De tussentijdse informatievoorziening wordt gevoed door de achterliggende processen. We zien dat de tussentijdse informatievoorziening aan kwaliteit wint. We vragen aandacht voor de positie van de, sinds vorig jaar nieuwe, Raden. Immers nieuwe Raden en colleges kunnen eigen accenten aanbrengen in de wijze waarop gerapporteerd wordt.

In de gesprekken over de governancestructuur binnen de BEL Combinatie is dit onderwerp aan de orde geweest.

In onze managementletter over 2017 hebben we geconstateerd dat de tussentijdse informatievoorziening over de brede uitvoering van het Sociaal Domein, inclusief informatie over beleid, kwaliteit, rechtmatigheid en financiën, versterking behoeft. In 2018 hebben de HBEL en de gemeente Amersfoort overeenkomstig de afspraken gerapporteerd over de voortgang. De vraag rijst wel of de geboden informatie toereikend is om binnen het sociaal domein het begrip sturing echt vorm en inhoud te kunnen geven.

4.2 Opbrengstverantwoording

De focus van de interne beheersing is primair gericht op het juist en rechtmatig doen van uitgaven. Dat is uiteraard belangrijk, want niet voor niets is rechtmatigheid een kernonderdeel van onze controle. Maar daar waar uitgaven plaatsvinden zijn ook inkomsten nodig. We zien in de praktijk dat de organisatie wat minder aandacht heeft voor de juiste, volledige en rechtmatige verantwoording van deze inkomsten. Het gaat hierbij om een verscheidenheid aan grotere en kleinere geldstromen zoals de verhuur van gebouwen en terreinen, verpachting van gronden en subsidiebaton uit bijvoorbeeld projecten. Bij elkaar opgeteld zijn het grote bedragen waarbij u, vanuit een procesperspectief geredeneerd, onvoldoende aandacht besteedt aan de volledigheid.

Hoewel de aandacht voor dit onderwerp is verbeterd, zien we met name bij de vakinhoudelijke afdelingen en in de teams nog onvoldoende actie in het proces zelf die daadwerkelijk heeft geleid tot een verbetering op dit onderwerp. Wij hebben bij de jaarrekeningcontrole achteraf voldoende zekerheid kunnen krijgen over de opbrengstverantwoording maar herhalen ons advies van vorig jaar dit een vast element te laten zijn in de processen binnen de afdelingen.

4.3 Factuurbehandeling en betalingen

In het inkoopproces is functiescheiding tussen bestelling, ontvangst van goederen of diensten en betaling een basisvoorwaarde voor een juiste en rechtmatige verwerking van facturen. Binnen de BEL Combinatie gebeurt dit digitaal. In de afgelopen jaren zijn de eisen ten aanzien van digitale factuurverwerking strenger geworden. De BEL Combinatie zit op dit punt in een ontwikkeling waarbij e-facturatie, de inrichting van een verplichtingenadministratie en ontwikkeling van LIAS samen komen. De introductie van dergelijke systemen betekent dat onze toets niet alleen toeziet op de juiste verwerking van de factuur in de financiële administratie en op het stellen van de juiste kaders maar ook de IT-kant belangrijker wordt.

Voor de factuurafhandeling wordt gebruik gemaakt van zowel ISP als SAP. Het is van belang dat binnen deze applicaties functiescheiding is aangebracht en ook toetsing plaatsvindt op de juiste inrichting van de autorisatiematrix. Wij hebben niet kunnen vaststellen dat dit expliciet heeft plaatsgevonden. Hiervoor wordt voornamelijk gesteund op het proces van de toekenning van rechten. Om een betrouwbare procesgang te garanderen zijn dergelijke toetsingen essentieel. Wij adviseren u deze handelingen zichtbaar te maken, dan wel onderdeel te laten zijn van de werkzaamheden.

Een ander aandachtspunt is het vaststellen van de prestatielevering. Wij hebben vastgesteld dat bij het goedkeuren van de factuur niet zichtbaar wordt vastgelegd of de prestatie zoals vermeld op de factuur ook daadwerkelijk is geleverd. Deze werkwijze is in de budgethoudersregeling opgenomen, waarbij is aangegeven dat met het plaatsen van de handtekening de budgethouder de prestatielevering aantoont en de interne controle hier periodiek op toetst. Wij adviseren u de vastlegging van de levering van de prestatie expliciet te maken in het proces en uw budgethouders ook op die rol te wijzen.

In het betalingsproces verwachten wij een adequate functiescheiding door middel van een strikte doorvoering en handhaving van het vier ogen principe. Medewerkers dienen niet zelfstandig betalingen te kunnen uitvoeren. Hier is bij de BNG in opzet aan voldaan. Er is functiescheiding aangebracht tussen het klaarzetten van de betaling (eerste digitale handtekening) en het goedkeuren en uitvoeren van de betaling (tweede digitale handtekening). Uit de betaaladvieslijst blijkt echter niet welke zichtbare toetsing plaats vindt op de facturen in de betaaladvieslijst. Overigens is in 1 geval geen paraaf op de betaaladvieslijst geplaatst. Wij adviseren u de controlehandelingen zichtbaar te maken op de betaalbatch.

4.4 Aanbesteden

Over de jaren 2017 en 2018 hebben we moeten concluderen dat de BEL Combinatie op verschillende onderdelen niet heeft voldaan aan de aanbestedingswet. Dat heeft geleid tot een afkeurend oordeel op rechtmatigheid. Een belangrijke oorzaak voor deze conclusie was het onrechtmatig inhuren van personeel in 2017 en IT-diensten in 2018.

Dit raakt niet het gemeentelijk accountantsoordeel maar wel dat bij de BEL Combinatie zelf. Wij merken op dat binnen de BEL Combinatie door het inrichten van Flextender, maatregelen zijn genomen om in de toekomst rechtmatig te kunnen inhuren. Bij andersoortige dienstverlening kan door stapeling van opdrachten of groei in het volume alsnog een situatie ontstaan dat, vaak achteraf, geconstateerd moet worden dat sprake is van een transactie die niet voldoet aan de aanbestedingsregelgeving. Voor zover dat valt onder de Europese grenzen kan de Raad besluiten dit buiten de weging van het accountantsoordeel te houden, hetgeen u in een aantal situaties ook heeft gedaan.

4.5 Belastingen en leges

Binnen deze processen is het belangrijk dat meteen in het primaire werkproces de verschillende controlehandelingen worden vastgelegd. Daarmee waarborgt u namelijk aan de voorkant dat de belastingheffing juist, volledig en rechtmatig plaatsvindt.

Eind 2017 heeft de BEL Combinatie van de waarderingskamer vernomen dat de WOZ-administratie dringend verbeterd diende te worden. Doordat in de voorgaande jaren achterstanden zijn opgelopen door ontbrekende koppelingen tussen systemen en toenemende landelijke eisen (LV WOZ) was de datakwaliteit van onvoldoende niveau. De procesgang binnen de BEL Combinatie was niet aangepast op de nieuwe eisen. Dit stevige signaal heeft follow up gekregen in 2018 maar door personele wisselingen is de kwaliteit later in 2018 weer teruggezaakt. Wel heeft u in de loop 2018 uw bevoegdheid tot het opleggen van beschikkingen weer teruggekregen.

Hoewel er weinig fouten geconstateerd worden bij de testwerkzaamheden ten aanzien van de juistheid van de aanslag, is uw controleproces eromheen voor ons onvoldoende zichtbaar. Zo vindt er geen vastlegging plaats van uitvallijsten, de controles daarop en een procesbeschrijving met daarbij interne controlehandelingen ontbreekt. Op die manier kunt u onvoldoende aantonen dat alle benodigde stappen in het proces zijn doorlopen.

Hierdoor zijn bij de jaarrekeningcontrole aanvullende werkzaamheden noodzakelijk geweest, zoals cijferanalyses bij het opstellen van de jaarrekening, om vast te stellen dat de opbrengsten uit belastingen juist en volledig zijn.

4.6 Bouwleges

In 2018 is binnen de BEL Combinatie het systeem voor het opleggen van de bouwleges veranderd. Met het nieuwe pakket Open Wave bent u aan het anticiperen op de nieuwe Omgevingswet die vanaf 2021 zijn intrede doet. Door het werken met twee applicaties in een jaar kost de aansluiting tussen beide systemen en het inzichtelijk maken van de juistheid en volledigheid van de opbrengstverantwoording extra inspanning.

Daarnaast hebben we diverse bevindingen met betrekking tot de bepaling van bouwsommen die de hoogte van de legesnota bepalen. Het bepalen van bouwsommen is een specialistische taak en dus is het voor ons niet eenvoudig de juistheid ervan te achterhalen. Wij hebben geadviseerd de controles in het werkproces te verbeteren zodat de bepaling van legesnota's en de onderbouwing daarvan kwalitatief kunnen verbeteren.

5. VERSLAGGEVINGSREGELS NAGELEEFD

De jaarstukken 2018 van de gemeente Eemnes voldoen aan de formele uitgangspunten van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Er wordt inhoudelijk verslag gedaan over de uitvoering van beleid en de financiële uitkomsten en aandachtspunten in het verslagjaar.

Wij hebben ten aanzien van de inhoud van de jaarstukken in relatie tot de verslaggevingsregels geen significante tekortkomingen geconstateerd met betrekking tot de presentatie van de cijfers. Het jaarverslag en de overige informatie die in de jaarstukken is opgenomen, voldoen aan de eisen van het BBV en zijn in materiele zin verenigbaar met de informatie in de jaarrekening en de door ons verkregen controle-informatie.

6. RESULTAAT EN VERMOGENSPOSITIE

6.1 Resultaat

6.1.1 Resultaten

De gemeente Eemnes heeft het boekjaar 2018 afgesloten met een negatief resultaat van € 122.000 terwijl een overschot van € 9.000 werd verwacht. Over 2017 is een positief resultaat gerealiseerd van € 1,0 miljoen. De belangrijkste oorzaken van deze resultaatontwikkeling zijn de resultaten in het sociaal domein, de afrekening met Stedin over oude jaren en de investeringen in de Eemhof en het Huis van Eemnes. Daar staan meevallende legesopbrengsten uit de Zuidpolder tegenover.

In de jaarrekening is op programmaniveau een samenvatting gegeven van de realisatie over 2018 ten opzichte van gewijzigde begroting. Voor een gedetailleerde analyse verwijzen wij naar de toelichting in de jaarstukken.

6.1.2 Kostenontwikkeling sociaal domein

De Raad heeft in 2018 het sociaal domein meerdere keren besproken. Dat is niet zo verrassend gelet op het financiële belang en het feit dat de kranten vol staan met berichtgeving over stijgende tekorten in het sociaal domein als geheel en in de jeugdzorg in het bijzonder. Deze kosten zijn bij u vooral opgenomen in het programma Sociale Samenhang, Opgroeien in Eemnes en het programma Werk en Inkomen.

De cijfers voor wmo komen in uw geval in belangrijke mate tot stand bij de Regio Gooi en Vechtstreek die voor u de inkoop, het contractbeheer en een deel van de administratie verzorgt. De HBEL verzorgt de participatiewet voor u, terwijl de gemeente Amersfoort voor u de inkoop, contractbeheer en gedeeltelijk de administratie verzorgt voor de jeugdwet.

Het eerste dat opvalt is dat de lasten ten opzichte van de begroting na wijziging ongeveer 17% afwijken. Dat heeft te maken met hogere lasten die deels worden gecompenseerd door hogere baten, lees uitkeringen van het Rijk. Het saldo voor het programma Sociale Samenhang laat een stijging zien van ongeveer € 250.000 ten opzichte van 2017 en dat is ongeveer 15%.

Bij Opgroeien in Eemnes is het nadelig saldo weliswaar lager dan begroot maar stijgt het saldo ten opzichte van voorgaand jaar met 22% zijnde bijna € 0,6 miljoen. Daarmee legt het sociaal domein een steeds groter beslag op de middelen die u beschikbaar heeft.

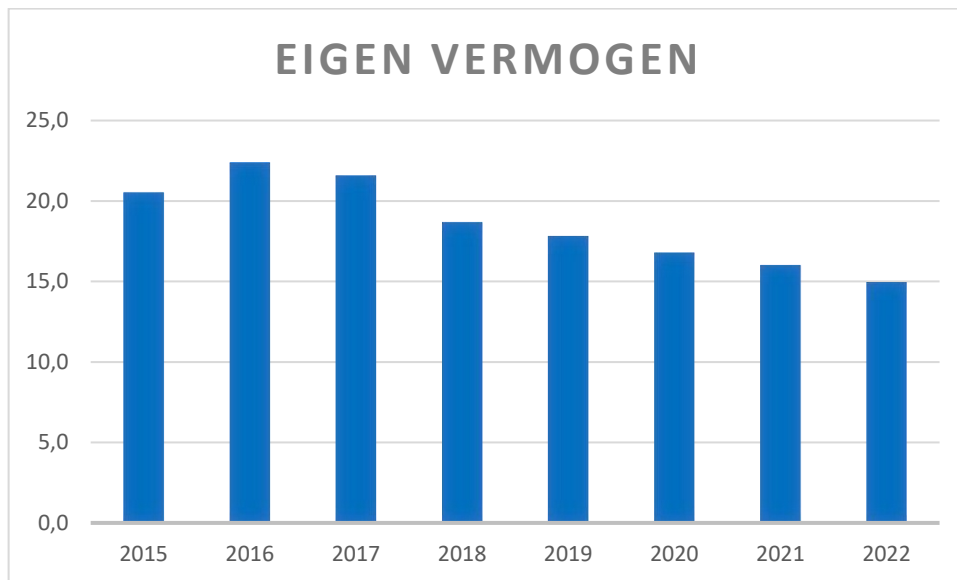
Als we inzoomen op de maatwerkvoorzieningen voor wmo en jeugdwet dan wordt het beeld bevestigd. In lijn met de landelijke trend stijgen bij u de kosten voor maatwerkvoorzieningen in de wmo die via de Regio Gooi en Vechtstreek lopen met ongeveer 9%.

Opvallend is ook dat bij u het gebruik van persoonsgebonden budgetten (PGB's) in de jeugdwet ongeveer halveert. Landelijk gezien is sprake van een daling van de bestedingen van ongeveer 5% voor zowel jeugdwet als wmo. De lasten voor PGB's in de wmo dalen in lijn met de landelijke trend met ongeveer 5%. De organisatie kon hiervoor geen verklaring geven maar gelet op het bescheiden belang van de PGB's bij de gemeente Eemnes kan dit een incidentele ontwikkeling zijn.

Ten aanzien van de kostenontwikkeling in de jeugdwet onttrekt Eemnes zich niet langer aan de landelijke tendens van oplopende zorgkosten. De kosten zoals opgenomen in de verantwoording van de gemeente Amersfoort laten een stijging zien van ongeveer 16%.

6.2 Vermogenspositie

De ontwikkeling in het eigen vermogen van de gemeente Eemnes kan als volgt worden weergegeven:

In het accountantsverslag van 2017 was een vergelijkbaar overzicht opgenomen, waarbij de tendens in het vermogen ongeveer gelijk was. De afname van het eigen vermogen is iets sneller gegaan dan gepland en daardoor is de financiële positie van de gemeente Eemnes verder verslechterd.

De solvabiliteit is afgenomen van ruim 35% tot net boven de 25% door de combinatie van het resultaat en een hoger balanstotaal. Dat hogere balanstotaal is met name toe te schrijven aan de toename van het bedrag aan leningen dat u heeft afgesloten. Deze leningen dienen ter financiering van de bouw van het Huis van Eemnes.

Hoewel in de jaarrekening het nadelig saldo op het sociaal domein lager is uitgevallen dan begroot leggen de kosten ervan een steeds groter beslag op uw financiën. De reserve sociaal domein zal volgens planning 2023 zijn opgebruikt, maar gelet op de stijgende kosten sluiten we niet uit dat dit punt eerder bereikt wordt.

De reservepositie neemt af en dat geldt ook voor uw structurele exploitatieruimte. In 2018 heeft u op een aantal terreinen de belastingen al verhoogd waardoor de benutte belastingcapaciteit ook toeneemt tot boven de 100%. Eveneens is bekend dat vanwege de onderbesteding bij Rijk over 2018 gemeenten in 2019 minder geld uit het gemeentefonds zullen krijgen ondanks de toegezegde extra middelen voor jeugdzorg dit jaar.

Al deze ontwikkelingen en maatregelen bij elkaar gevoegd kunnen niet voorkomen dat u volgens uw meerjarenbegroting de komende jaren ongeveer een miljoen per jaar inteert op uw eigen vermogen. Al deze signalen bij elkaar zijn voldoende reden tot voorzichtigheid als het gaat om de financiële positie van Eemnes.

7. CONTROLEBEVINDINGEN JAARREKENING 2018

7.1 Sociaal domein

7.1.1 Sociale Verzekeringsbank

De SVB heeft nog steeds geen goedkeurend oordeel bij haar verantwoording van de bestedingen van de PGB's, maar de foutfractie wordt lager en het oordeel is in plaats van de afkeuring over voorgaande jaren inmiddels gewijzigd in een verklaring met beperking.

Lastig blijft, dat de SVB geen werkzaamheden uitvoert om de prestatielevering vaststellen, waardoor gemeenten voor de keuze blijven staan zelf al dan niet in dit verantwoordingsgat te springen. De gemeente Eemnes, of liever gezegd de HBEL namens u, heeft dit over 2018 gedaan en daaruit komen geen bijzonderheden naar voren.

7.1.2 Centraal Administratie Kantoor (CAK)

Het CAK is de instantie die de inning van de eigen bijdragen verzorgt. Gemeenten (en zorgaanbieders) hebben de verantwoordelijkheid cliënten die in aanmerking komen voor een eigen bijdrage aan te melden bij het CAK, waarna aldaar, meestal op basis van een inkomens- of vermogenstoets, de eigen bijdrage wordt vastgesteld.

Gemeenten hebben geen invloed op de vaststelling van de hoogte van de eigen bijdrage en ook geen inzicht in de wijze waarop dat gebeurt. In de Kadernota Rechtmatigheid 2018 is aangegeven dat de werkzaamheden bij CAK niet tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoren, zodat de accountant, de door CAK afgedragen bijdragen niet hoeft te betrekken in zijn oordeel. Dat laat onverlet dat gemeenten wel verantwoordelijk zijn voor de aanmelding van hun cliënten. De HBEL heeft op basis van een analyse van haar klantenbestand aangetoond dat de aanmeldingen bij CAK volledig zijn. Wel is sprake van een administratief verschil van € 11.000. dit merken we aan als een onzekerheid.

7.1.3 Wmo vooral via de Regio Gooi en Vechtstreek uitgevoerd

De gemeente Eemnes werkt voor inkoop van maatwerkvoorzieningen voor de wmo, leerlingvervoer en wmo taxi samen met de andere gemeenten in de Regio Gooi en Vechtstreek. De Regio legt aan de gemeenten via een apart kostenoverzicht verantwoording af over de gemaakte kosten. Daarbij heeft de Regio van haar accountant een goedkeurend oordeel verkregen, Uit de controle bij de Regio komen echter een aantal, in omvang beperkte, fouten en onzekerheden naar voren.

Het niet ontvangen van verantwoordingsinformatie van aanbieders is een terugkerende oorzaak maar de omvang ervan is wel lager dan vorig jaar. Daarnaast voert de Regio tal van controles uit op de ontvangen informatie, analyseert ze klachteninformatie en voert gesprekken met aanbieders. Bij deze controles constateert de Regio soms dat aanbieders fouten maken in de verantwoording. Deze fouten leiden soms tot onzekerheid over het al dan niet terecht declareren van kosten en soms tot fouten in de gedeclareerde bedragen. In een aantal gevallen leidt dat ook tot terugvordering van bedragen van aanbieders.

Vanuit de Regio-verantwoording blijkt dat voor een bedrag van € 11.000 aan fouten in de declaratie aanwezig zijn en voor een bedrag van € 2.000 aan onzekerheden. Deze bedragen zijn gemiddeld genomen lager dan over 2017.

7.1.4 Uitvoering Jeugdwet gemeente Amersfoort

De uitvoering van de Jeugdwet voor de gemeente Eemnes vindt plaats via Amersfoort als centrumgemeente. De gemeente Amersfoort verantwoordt zich jaarlijks via een financiële opgave voorzien van een accountantsoordeel. Dat oordeel is dit jaar goedkeurend maar de accountant rapporteert wel een aantal fouten en onzekerheden. Deze hebben we opgenomen in de tabel in hoofdstuk 8.

7.2 Zuidpolder

De woningbouw in de Zuidpolder blijft op schema liggen als het gaat om de verkoop van kavels. In het afgelopen jaar is opnieuw een flinke verkoop geweest met als gevolg dat de waarde van vordering die u op de CV/BV heeft opnieuw meer is afgenomen dan was geraamd. Dat is goed nieuws als het gaat om het terugbrengen van de (waarderings)risico's maar dit gaat ten koste van de rentebaten. De rente die u op de vordering ontvangt is, zeker naar de huidige markt gerekend, relatief hoog. In de exploitatie is dat effect ook te zien.

De eindwaarde van de CV/BV wordt door de versnelling verhoogd. Sinds 2016 moet een gemeente over fiscale winsten uit grondexploitatie vennootschapsbelasting betalen. De CV/BV doet dat nu voor u. De fiscale lasten komen dus niet in de jaarrekening van de gemeente tot uitdrukking maar in die van de CV/BV.

Voor het bedrijventerrein geldt dat in 2018 voor ongeveer een half miljoen aan kavels is verkocht. Daarmee neemt de boekwaarde af tot € 0,8 miljoen. Ook hier is een reductie van de risico's die u loopt aan de orde. Tegelijkertijd is er voor het bedrijventerrein nog € 1,6 miljoen aan kosten te maken en zijn de verkopen in 2018 de 50% gepasseerd. Gelet op de beperkte eindwaarde zijn de risico's weliswaar verminderd maar gelet op bijvoorbeeld de bouwkostenontwikkeling nog niet verdwenen.

7.3 Begrotingsrechtmatigheid

Het stelsel van begroten en de bewaking hiervan moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de (gewijzigde) begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Wij hebben vastgesteld dat de totale lasten van de gemeente Eemnes de gewijzigde begroting 2018 hebben overschreden. Dat geldt voor in totaal vijf programma's.

De gemeente Eemnes heeft in het hoofdstuk Begrotingsrechtmatigheid in de jaarrekening, een analyse gegeven van de oorzaken van de overschrijdingen op programmaniveau van de lasten.

Daarbij is aangegeven dat het college van mening is dat de afwijkingen passen binnen het beleid van de Raad. Gezien de aard van de overschrijdingen, te weten met name kosten waar hogere baten tegenover staan, meerkosten van openeinderegelingen zoals in het sociaal domein, kunnen wij ons vinden in de opvatting van het college. Omdat daarmee deze overschrijdingen voldoende zijn toegelicht en geduid hoeven wij deze overschrijdingen niet mee te wegen in ons accountantsoordeel.

7.4 Renterisiconorm, kasgeldlimiet en schatkistbankieren

De renterisiconorm en de kasgeldlimiet zijn voorschriften vanuit het Rijk om te voorkomen dat decentrale overheden niet bovenmatig gevoelig worden voor schommelingen in de rentestand. Om die reden moet de kortlopende financiering niet te hoog oplopen (kasgeldlimiet) en dient herfinanciering stapsgewijs plaats te vinden. Omdat kortlopende financiering goedkoper is, is het financieel aantrekkelijk om kortlopende schuld aan te houden.

Als decentrale overheden geld over hebben, dient dit boven een bepaalde drempel te worden aangehouden bij het Rijk. Dit schatkistbankieren is sinds een aantal jaren verplicht. Eemnes heeft in 2018 voldaan aan de kasgeldlimiet, maar wel is in het laatste kwartaal van 2018 de drempel voor schatkistbankieren overschreden. Dit houdt verband met de overschrijding van de renterisiconorm. Rekening houdend met toekomstige aflossingen, de huidige rentestand en de bouwkosten van het Huis van Eemnes heeft de gemeente in 2018 € 13 miljoen geleend. Daarmee overschrijdt u de norm met € 2,9 miljoen.

De drie normen zijn formeel onderdeel van het toetsingskader voor rechtmatigheid voor de accountant. We moeten op grond van de kadernota rechtmatigheid aan de Raad overschrijdingen van deze normen melden. Dit heeft geen effect op ons accountantsoordeel. Wij merken overigens op dat u transparant bent in de jaarstukken in het rapporteren over deze limieten en de overschrijding daarvan.

7.5 Activeren bijdrage Zonneveld

In de jaarrekening is een post van € 369.000 opgenomen als immaterieel vast actief. Het betreft hier de bijdrage in de aansluitkosten van het zonneveld langs de A1. Om voor activering in aanmerking te komen moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan waaronder het kunnen terugvorderen gedurende de looptijd. Niet alle voorwaarden waren in de overeenkomst opgenomen. Dit is inmiddels hersteld. Daardoor is activering toegestaan en worden de lasten de komende jaren uit de exploitatie gedekt.

7.6 Schattingen in de jaarrekening

Bij het opmaken van een jaarrekening is het noodzakelijk dat u schattingen en oordelen toepast om te komen tot betrouwbare cijfers. Niet zelden worden schattingen niet als zodanig onderkend, omdat ze vast onderdeel van uw administratieve proces zijn. Daarbij hoort dat schattingen uiteen kunnen lopen vanwege het deels subjectieve karakter en de beschikbare informatie. Om die reden zijn schattingen meer dan gemiddeld vatbaar voor beïnvloeding door het management of door derden en daardoor hechten we nog meer dan bij andere jaarrekeningposten aan een gedegen onderbouwing van de schattingen. In onze controle besteden wij daarom nadrukkelijk aandacht aan deze schattingen. De belangrijkste schattingen in uw jaarrekening betreffen de waardering van materiele vaste activa, financiële vaste activa, voorraden (grondexploitatie), vorderingen en overlopende activa alsmede het inschatten van de noodzaak en de hoogte van voorzieningen en de waardering van verplichtingen. Tijdens onze werkzaamheden hebben wij geen tekortkomingen aangetroffen in de schattingsmethoden.

8. VERPLICHTE RAPPORTAGE ONDERDELEN

Op grond van de verslaggevingsregels, de voorschriften die het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uitvaardigt, alsmede de beroepsregels van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) zijn een aantal rapportage onderdelen verplicht. In dit deel van het accountantsverslag hebben we deze opgenomen.

8.1 Controletoleranties en diepgang van de controle

Controletolerantie is de term waarmee accountants aanduiden met welke precisie de controle wordt uitgevoerd. De maximumnormen die hiervoor gelden zijn opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). De gemeenteraad heeft de mogelijkheid deze normen neerwaarts bij te stellen maar daar heeft u geen gebruik van gemaakt. Het is overigens ook niet gebruikelijk dat wel te doen.

Het wettelijk maximum bedraagt 1% van de lasten voor fouten respectievelijk 3% van de lasten voor onzekerheden. Toevoegingen aan reserves worden in dit kader ook als lasten beschouwd.

De rapporteringstolerantie heeft het karakter van een afspraak waarboven wij controleverschillen aan u rapporteren. Op grond van onze eigen vaktechnische regels rapporteren wij afwijkingen van meer dan 5% van de goedkeuringstolerantie.

Op basis van uw lastentotaal van afgerond € 24,0 miljoen over 2018 (inclusief toevoegingen aan reserves) zijn de bedragen dit jaar als volgt:

Goedkeuringstoleranties	Grondslag	Bedrag (afgerond)
Fouten	1% van de totale lasten	€ 240.000
Onzekerheden	3% van de totale lasten	€ 720.000
Rechtmatigheid	1% van de totale lasten	€ 240.000

Op basis van deze tabel komt de rapporteringstolerantie, neerwaarts afgerond, uit op € 12.000. Dit bedrag geldt zowel voor controleverschillen met betrekking tot getrouwheid als rechtmatigheid. Uw Raad heeft echter de rapportagetolerantie gesteld op € 5.000. Deze grens is lager en hanteren we derhalve.

8.2. Overzicht van niet-gecorrigeerde controleverschillen

In onderstaand overzicht hebben we de samenvatting opgenomen van de geconstateerde controleverschillen die niet gecorrigeerd zijn. Daarbij is het belangrijk te onderkennen dat bij rechtmatigheidsfouten herstel doorgaans niet mogelijk is, omdat de betreffende handeling niet ongedaan gemaakt kan worden. Ook is het zo dat alle verschillen en onzekerheden met betrekking tot de getrouwheid, ook in het oordeel over rechtmatigheid meetellen, omdat op dit punt de verslaggevingsregels niet zijn gevolgd.

Dientengevolge is het onze ervaring dat de grenzen bij rechtmatigheid sneller overschreden worden dan bij getrouwheid.

Uit dit overzicht blijkt dat de geconstateerde verschillen en onzekerheden binnen de grenzen van paragraaf 8.1 blijven. Daarom is de strekking van onze controleverklaring goedkeurend, zowel voor het aspect getrouwheid als voor het aspect rechtmatigheid.

Niet gecorrigeerde controleverschillen (fouten en onzekerheden) in euro	Bedrag	Invloed eigen vermogen ultimo jaar	Invloed resultaat
Ten aanzien van de uitvoering van de WMO bij de Regio Gooi en Vechtstreek is onvoldoende controle informatie ontvangen over de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de verleende zorg.	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000
Uit de verantwoording van de gemeente Amersfoort inzake de uitvoering van jeugdwet komen fouten naar voren.	€ 26.000	€ 26.000	€ 26.000
Totaal verschillen	€ 37.000	€ 37.000	€ 37.000
Uit de afstemming tussen de gemeentelijke administratie en het CAK blijken verschillen. Om dit reden is een deel van deze post als onzeker aangemerkt.	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000
Uit de verantwoording van de gemeente Amersfoort inzake de uitvoering van jeugdwet komen onzekerheden naar voren.	€ 88.000	€ 88.000	€ 88.000
Totaal onzekerheden	€ 99.000	€ 99.000	€ 99.000
Totaal rechtmatigheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal rechtmatigheidsfouten	€ 37.000	n.v.t.	n.v.t.
Totaal rechtmatigheidsonzekerheden	€ 99.000	n.v.t.	n.v.t.

8.3 Rapportage inzake SISA

Ter voorkoming van onnodige verantwoordingdruk verstrekt het Rijk een aantal specifieke geldstromen die via het systeem van Single Information Single Audit, moeten worden verantwoord.

De gegevens die het betreft worden opgenomen in de zogeheten SISA-bijlage bij de jaarrekening, De controleverklaring bij de jaarrekening 2018 geldt ook voor de informatie die in deze bijlage is opgenomen.

De controlevoorschriften voor de SISA-bijlage zijn opgenomen in de Nota verwachtingen accountantscontrole. Hierin staan onder meer de wijze waarop de controle moet worden ingestoken en zijn specifieke rapporteringsgrenzen voorgeschreven, te weten per specifieke uitkering:

- € 12.500 als de omvangsbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangsbasis groter is dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1,0 mln.
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan € 1,0 mln.

Wij hebben geen fouten of onzekerheden geconstateerd met betrekking tot de SISA-bijlage 2018 van de gemeente Eemnes die deze grenzen overschrijden. In het accountantsverslag wordt ingegaan op de bevindingen, ook als er geen fouten en onzekerheden zijn aangetroffen. In de bijlage bij dit accountantsverslag nemen we de verplichte tabel op. Deze tabel dient aan het ministerie van BZK ter beschikking te worden gesteld.

8.4 Onze onafhankelijkheid

Onze onafhankelijkheid is één van de hoekstenen van het accountantsberoep. De beroepsorganisatie van accountants NBA heeft de voorschriften in het kader van de onafhankelijkheid opgenomen in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO). De naleving van de beroepsregels, waaronder de ViO, is in de organisatie van HZG Accountants & Adviseurs ingebed. Op basis van onze toetsing aan deze verordening concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Eemnes voldoende is gewaarborgd.

Wij zijn als accountant benoemd door de gemeenteraad en dan past het dat we eventuele verzoeken tot het doen van andere werkzaamheden dan controle van de jaarrekening via de griffie melden bij de gemeenteraad, dan wel de commissie Begroting en Verantwoording als vertegenwoordiger van de Raad in de richting van de accountant. Dit geldt overigens niet voor de werkzaamheden die zijn inbegrepen bij de primaire opdracht, zoals de controle van specifieke projectverantwoordingen.

Wij hebben in het afgelopen jaar geen meldingen bij de griffie en de commissie Begroting en Verantwoording gedaan en geen andere werkzaamheden voor de gemeente Eemnes uitgevoerd dan de werkzaamheden binnen onze primaire opdracht.

Andere aspecten van onafhankelijkheid zijn het uitwisselen van giften en geschenken en langdurige betrokkenheid. Het is ons derde jaar als controlerend accountant van de gemeente Eemnes en daarmee is van een langdurige betrokkenheid in het kader van onze beroepsregels geen sprake. Wij bevestigen voorts dat geen geschenken zijn verstrekt dan wel ontvangen die de in de regelgeving opgenomen grens van € 100 overschrijden.

8.5 Verdeling van verantwoordelijkheden in het controleproces

In aansluiting op de tekst in de controleverklaring wijzen wij op de verantwoordelijkheden van de gemeente Eemnes en de accountant in het controleproces.

Het college van B&W is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarstukken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten. Het is, en dat beschrijven we ook in de controleverklaring, onze verantwoordelijkheid om de controle van deze jaarrekening uit te voeren met in achtneming van Nederlands recht waaronder het Bado en uw eigen gemeentelijke controleprotocol. Het voldoen aan gedragsnormen, waar onafhankelijkheid zoals in de vorige paragraaf verwoord, een onderdeel van is, hoort daarbij.

Onze controle plannen wij zodanig dat we een redelijke mate van zekerheid bereiken dat de jaarrekening geen materiele onjuistheden bevat als gevolg van fouten of fraude.

Doordat we werken met steekproeven en andere technieken, bestaat de kans dat fouten ondanks het naar behoren uitvoeren van de controle niet ontdekt worden.

Het is overigens de primaire verantwoordelijkheid van het college van B&W om, onder toezicht van de Raad, voldoende maatregelen te nemen om fouten en fraude te voorkomen. Daarbij hoort eveneens dat maatregelen ter opsporing in de organisatie worden getroffen.

In onze controle besteden wij om die reden uitgebreid aandacht aan deze maatregelen en voeren wij zelf werkzaamheden uit op posten en stromen die, in zijn algemeenheid of bij u, meer dan gemiddeld risicovol zijn. Dat betreft onder andere schattingsposten, correctieboekingen, memoriaalboekingen en de beoordeling van de zakelijkheid van (mogelijk) ongebruikelijke transacties.

Ter afsluiting van het controleproces verstrekt het college van B&W aan ons de bevestiging bij de jaarrekening. Hierin geeft het college aan dat zij alle door ons benodigde gegevens hebben verstrekt en dat de jaarrekening naar de laatste inzichten is opgemaakt. Wij hebben, behoudens de in paragraaf 7.2 opgenomen controleverschillen, geen specifieke elementen aan de bevestiging toegevoegd.

8.6 Frauderisico, integriteit en de naleving van wet- en regelgeving

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening maar ook met betrekking tot omkoping, corruptie en de naleving van andere wet- en regelgeving. De accountant maakt een inschatting van de frauderisico's binnen een organisatie, en vormt zich een beeld van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en te bezien of deze maatregelen effectief zijn.

Datzelfde geldt ook voor integriteitsrisico's en mogelijke niet-naleving van andere regelgeving.

Wij onderkennen in dit kader een risico op het doorbreken van de interne beheersing door het management of het college bij de totstandkoming van schattingen. We beoordelen in het kader van onze controle de interne processen op deze schattingen en doen detailcontroles op de uitgangspunten en aannames die aan significante schattingen ten grondslag liggen. Ook zijn we alert op ongebruikelijke transacties, samenwerkingsrelaties en de naleving van procedures die mede tot doel hebben transparantie en integer handelen te bevorderen.

Elementen daaruit zijn controles op de prestatielevering bij inkooptransacties en subsidieverstrekking, binnen het sociaal domein en het naleven van het inkoopbeleid en aanbestedingsregels.

Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan communiceren wij dit met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, de directie en, in sommige gevallen, bij fraude in de top van de organisatie, en wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, met het college of met de gemeenteraad. In dat geval rapporteren wij daar separaat over.

Om invulling te geven aan de eerdergenoemde verplichting, hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam, met het management, de financiële staf en anderen in de organisatie, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken en op preventieve maatregelen daarbij.

Tijdens deze gesprekken is aangetoond dat in alle geledingen van de organisatie voldoende bewustzijn aanwezig is over frauderisico's en de manier waarop deze beheerst worden.

De gemeente Eemnes besteedt op diverse wijzen aandacht aan fraude, integriteit, aspecten van misbruik en oneigenlijk gebruik, maar een actuele organisatie brede frauderisicoanalyse is er nog niet. Wel heeft u in het afgelopen jaar de aanwezige maatregelen geëvalueerd en waar nodig aangescherpt. Daarmee ontbreekt nog een totaalbeeld waarmee u het risico op mogelijke 'witte vlekken' in het beeld over fraude sterk kunt verminderen.

Fraude is echter ook een kwestie van integriteit, gedrag en cultuur. In organisaties is een open houding en elkaar aanspreken op signalen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik belangrijk om de kans op ongewenst gedrag te verminderen en de kans op ontdekking ervan te verhogen.

In dat kader vinden wij het voor de hand liggen dat op alle niveaus in de organisatie tenminste eenmaal per jaar gesproken wordt over de (fraude)risico's in de organisatie en de maatregelen die hieromtrent getroffen zijn. Tijdens onze werkzaamheden hebben we ook aandacht besteed aan elementen van beïnvloeding en druk die kunnen leiden tot een aantasting van het bestuurlijk handelen binnen de organisatie. We benadrukken dat we bij onze werkzaamheden op de in deze paragraaf genoemde elementen geen afwijkingen hebben geconstateerd. Tevens hebben we geen aanwijzingen verkregen dat niet-naleving van regelgeving door de gemeente Eemnes significante effecten op de jaarrekening zou kunnen hebben.

8.7 Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid hebben beoogd.

Om volledig zicht te hebben op de betrouwbaarheid van alle geautomatiseerde systemen, ook die systemen zonder relatie naar de jaarrekening, is meer uitgebreid en specifiek gericht onderzoek noodzakelijk. Om te komen tot een oordeel over uw jaarrekening is een dergelijk onderzoek niet noodzakelijk.

Het doel van de IT-omgeving binnen de gemeente Eemnes en de BEL Combinatie is dat deze bijdraagt aan een betrouwbare en adequate informatievoorziening. Wij hebben een inventarisatie van de IT-omgeving uitgevoerd en daarbij aandacht gegeven aan het wijzigingsbeheer, de logische toegangsbeveiliging, de continuïteit, monitoring/logging en de informatiebeveiliging. Daarin zijn geen zaken naar voren gekomen die vermelding verdienen in dit verslag.

Met betrekking tot de op 25 mei 2018 van kracht geworden Algemene Verordening Gegevensbescherming hebben wij vastgesteld dat de gemeente Eemnes, in samenwerking met de BEL Combinatie aan de basiseisen van de Autoriteit Persoonsgegevens voldoet. Er is een Functionaris Gegevensbescherming aangesteld, een CISO benoemd en u beschikt over een verwerkingenregister en een meldprotocol datalekken. Wel ontbreken nog controlemechanismen die waarborgen dat de gemaakte procesafspraken worden nageleefd en om vast te stellen dat uw registraties ten behoeve van de AVG blijvend volledig zijn. Dat is overigens in dit stadium van de invoering van deze AVG logisch.

U maakt gebruik van de diensten van derden, maar als opdrachtgever blijft de gemeente Eemnes er zelf primair verantwoordelijk voor om te borgen dat de organisatie aan haar wettelijke verplichtingen op deze onderdelen zichtbaar kan en blijft voldoen.

9. AFSLUITING

Graag maken wij u attent op een aantal formele aspecten rondom de bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken.

De bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken bestaat uit de volgende stappen: Het college behandelt in de betreffende vergadering de jaarstukken, met inbegrip van de jaarrekening, stelt de jaarstukken daarmee vervolgens op. Op dat moment ontstaan formeel de jaarstukken.

De Raad behandelt vervolgens de jaarstukken en stelt deze vast. Mochten in de periode tot de vaststelling van de jaarrekening omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, dan moet een dergelijke aanpassing nog worden gemaakt. Dat geldt ook in geval de jaarrekening om andere redenen gewijzigd wordt alvorens tot vaststelling wordt overgegaan. Wij verzoeken de gemeente Eemnes in die gevallen met ons in contact te treden om gezamenlijk de noodzakelijke vervolgstappen met u te bespreken.

Bij de jaarstukken hoort de controleverklaring die is gedateerd op 6 juni 2019, de datum waarop wij met de Commissie Begroting en Verantwoording hebben overlegd. Wij hebben één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw eigen archief en mag niet worden gepubliceerd. Het andere exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Deze mag openbaar gemaakt worden.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening, wordt openbaar gemaakt in de jaarrekening, mits de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd blijft. Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met de volledige jaarstukken. Indien u deze jaarstukken en de controleverklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken in zijn geheel goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite en alleen integraal zijn in te zien. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ("u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening").

Dit accountantsverslag is alleen bestemd voor uw Raad, het college van burgemeester en wethouders en de gemeentelijke organisatie. Deze beperking in de verspreidingskring is ingegeven door het specifieke karakter van de informatie die in het verslag is opgenomen. Derden zouden de hierin opgenomen informatie onjuist kunnen interpreteren. Verspreiding van het accountantsverslag in bredere kring is om die reden niet toegestaan zonder onze voorafgaande toestemming.

Wij zijn altijd bereid tot het nader toelichten van dit verslag, en we gaan ervan uit hiermee onze controle opdracht over 2018 op passende wijze te hebben afgerond.

Groningen, 6 juni 2019

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.
Was getekend: drs. E. Vriesen RA

BIJLAGE BIJ ACCOUNTANTSVERSLAG 2018 SISA EEMNES

De in de SISA-bijlage 2018 van de gemeente Eemnes opgenomen gegevens zijn naar onze mening correct. Hierna volgt de door het ministerie van BZK voorgeschreven rapporteringstabel.

Nummer specifieke uitkering conform SISA-bijlage 2018	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
OCW: D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
SZW: G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
SZW: G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.